

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Lausuntopyyntö 10.9.2025

## SAMOKin lausunto Valtioneuvoston selvityksestä: Osaamisunioni, perustaitoja koskeva toimintasuunnitelma ja STEM-aineiden opetusta koskeva strateginen suunnitelma

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston selvityksestä: Osaamisunioni, perustaitoja koskeva toimintasuunnitelma ja STEM-aineiden opetusta koskeva strateginen suunnitelma, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

### Osaamisunioni

SAMOK näkee Euroopan komission tiedonannossaan esittämät osaamisunionin tavoitteet tarpeellisina sekä koko unionin että Suomen kannalta. Laadukas koulutus, jatkuvan oppimisen mahdollisuudet sekä työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto kasvattavat inhimillistä pääomaa, jota ilman EU ei tule pärjäämään globaalissa kilpailussa.

SAMOK jakaa Suomen kannan siitä, että osaamista tulee tarkastella laaja-alaisesti ottaen huomioon tiedot, taidot, arvot ja asenteet - ei vain välineenä taloudellisen kilpailukyvyyn parantamiselle. Koulutus ja osaaminen ovat kytköksissä kaikkeen yhteiskunnalliseen kehitykseen, minkä vuoksi kehityksen tulee myös heijastua koulutuksessa. SAMOK kannattaaakin Suomen näkemystä, jonka mukaan on tarpeellista taata, että jokainen Euroopassa asuva ymmärtää riittävästi tekoälyn toimintaa, sen yhteiskunnallisia vaikutuksia ja erityisesti sen käyttöön liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppijoille tulee taata yhdenvertaiset edellytykset kehittää osaamistaan ja ymmärrystään sekä hyödyntää kehittyviä teknologioita.

SAMOK yhtyy myös Suomen näkemykseen EU-tason toimenpiteiden suunnittelusta niin, että ne hyödyntävät mahdollisimman paljon jo olemassa olevia rakenteita ja aloitteita, huomioivat jäsenmaiden erilaiset koulutusjärjestelmät, ja etteivät ne lisää tarpeettomasti hallinnollista taakkaa. Tutkintojen tunnustamista on edelleen sujuvoitettava, samoin kuin työntekijöiden liikkuvuuden esteitä poistettava. Lisäksi SAMOK on Suomen kanssa yhtä mieltä siitä, että kansainvälisessä yhteistyössä syntyvän koulutustarjonnan tulee perustua laatuvarmistettujen kansallisten koulutustoimijoiden omista strategista painopisteistä nouseviin, työelämän

tarpeisiin vastaaviin koulutusohjelmiin. Eurooppalaista tutkintoa kehitettäessä on huomioitava, että tutkinnon tulee jatkossakin kuulua aina jonkin jäsenmaan kansalliseen koulutusjärjestelmään. SAMOK kannattaakin tutkintoon liitettävää eurooppalaista lisäelementtiä varsinaisen uuden tutkinnon luomisen sijaan.

SAMOK kannattaa komission esitystä Euroopan houkuttelevuuden lisäämiseksi tutkijoille, työnhakijoille, ja opiskelijoille. SAMOK on Suomen kannan kanssa samaa mieltä siitä, että kolmansista maista tulevien opiskelijoiden osalta keskeistä on löytää keinoja jäsenmaiin kiinnittymisen ja työllistymisen lisäämiseksi. SAMOK kuitenkin huomauttaa, että Suomi ei ota kantaa Suomen korkeakoulutuksen houkuttelevuuteen EU-/ETA-maiden ulkopuolelta tulevien kansainvälisten opiskelijoiden silmissä. Suomessa on Orpon hallituskaudella päätetty periä EU-/ETA-maiden ulkopuolisilta kansainvälisiltä opiskelijoilta täyskatteelliset lukuvuosimaksut, minkä lisäksi kansainvälisten opiskelijoiden asemaa on heikennetty monilla muilla lainsäädäntöuudistuksilla. Nämä uudistukset heikentävät Suomen houkuttelevuutta potentiaalisten kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa. SAMOK peräänkuuluttaakin Suomelta täyskäännöstä kansainvälisiin osajiin suhtautumisessa sekä strategisia ja konkreettisia suunnitelmia osajien houkuttelemiseksi sekä yhteiskuntaan integroimiseksi.

SAMOK kannattaa komission tavoitetta antaa tiedonanto viisumistrategiasta, jolla oleskelulupien myöntämistä kohtuullisessa ajassa pyrittäisiin helpottamaan. Kannustamme Suomea myös kehittämään oleskelulupahakemusten käsittelyä entistä sujuvammaksi, jotta kansainvälisten opiskelijoiden siirtyminen Suomeen suorittamaan korkeakouluopintoja sujuisi jouhevammin.

Komission tiedonannossa puhutaan aikuiskoulutuksen tärkeydestä ja todetaan, että osaamisen kehittämisen ja uudelleenkoulutuksen tulee olla kaikkien toimijoiden yhteisellä vastuulla. Aikuiskoulutustuen lakkauttamisen myötä SAMOK peräänkuuluttaa Suomelta korvaavia toimia yksilöiden ja työnantajien tukemiseksi osaamisen kehittämisessä.

Tiedonannon mukaan komissio aikoo vahvistaa Erasmus+ -ohjelmaa tekemällä siitä osallistavamman ja saavutettavamman, mikä on SAMOKin tavoitteiden mukaista. SAMOK haluaa kuitenkin huomauttaa, ettei komission tämänhetkinen ehdotus Erasmus+ -ohjelman budjetiksi riitä ohjelman tämänhetkisen tason ylläpitämiseen. SAMOK näkee, että inflaatiokehitys, ohjelman viimeaikainen laajentuminen sekä Euroopan solidaarisuusjoukkojen yhdistyminen Erasmus+ -ohjelmaan vaatisivat vähintään ohjelman budjetin kaksinkertaistamista. SAMOK toivoo, että Suomi edistää neuvostossa aktiivisesti Erasmus+ -ohjelman budjetin kasvattamista.

Helsingissä 18.9.2025

Julia Väänänen  
Puheenjohtaja

Vellu Taskila  
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja:

Roosa Veijola  
Koulutuspolitiikan asiantuntija  
roosa.veijola@samok.fi  
0408449865